

Gospodarska zbornica Slovenije
Podjetniško trgovska zbornica
Sekcija podjetnic

Dimičeva 13
1504 Ljubljana

podjetna@gzs.si, viktorija.kovac@gzs.si

Številka: 013-15/2019/240

Datum: 19. 12. 2022

Zadeva: Odziv Sveta za socialno ekonomijo na pobudo Sekcije podjetnic na področju socialnega podjetništva

Spoštovani,

Svet za socialno ekonomijo je 7. 11. 2022 prejel vašo pobudo, ki je bila skladno z 8. členom Poslovnika o delu Sveta za socialno ekonomijo vložena na način, da jo je predmetni svet obravnaval na 2. seji, ki je potekala 16. 11. 2022.

Svet se je na 2. seji z vašo pobudo seznanil ter sprejel sklep, da bo potrdil odziv sveta na vašo pobudo na dopisni seji, ki je potekala od 7. 12. 2022 do 9. 12. 2022. Glede na določilo šeste točke 8. člena Poslovnika o delu Sveta za socialno ekonomijo vas o sklepu sveta seznanjamo s pričujočim dopisom.

Svet za socialno ekonomijo je na dopisni seji dne 9. 12. 2022 sprejel sklep, da predlog pobude upošteva pri razmisleku o oblikovanju strategije razvoja socialne ekonomije, kjer je to mogoče.

Vsebinska pojasnila glede posameznega dela pobude so razvidna iz nadaljevanja.

1. V pobudi predlagate, da se določen odstotek (20 %) javnih naročil izvede pri naboru socialnih podjetij. Hkrati predlagate, da se socialna podjetja obvesti o objavi javnih naročil oziroma javnih razpisov.

Veljavi Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US in 100/22 – ZNUZSZS) že omogoča sodelovanje socialnih podjetij in invalidskih podjetij v postopkih javnega naročanja, in sicer v sklopu pridržanih javnih naročil. Hkrati sodelovanje socialnih podjetij omogoča tudi družbeno odgovorno javno naročanje. Slednje v Sloveniji

predstavlja 15 % vseh naročil, odstotek je nad povprečjem Evropske unije. Sicer predlog izvajanja javnih naročil v določenem odstotku zgolj za določen tip pravno organizacijskih subjektov tj. socialna podjetja ni mogoč zaradi zakonodajnega okvirja na Evropski ravni.

Portal javnih naročil (dostopno na: <https://www.enarocanje.si/>) omogoča transparenten način do dostopa informacij o vseh javnih naročilih. Hkrati so objave o javnih razpisih dostopne na spletnih straneh razpisovalcev, za informiranje pa je zadolženo tudi podporno okolje. V naslednjem letu se na ravni Evropske unije načrtuje tudi skupna spletna stran z informacijami o vseh ukrepih za spodbujanje razvoja socialne ekonomije, ki jih financira unija. Posledično je za dostopnost informacij poskrbljeno.

Pod isto točko predlagate, da pristojno ministrstvo, tj. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo vzpostavi nabor socialnih podjetij na spletni platformi, kjer bi bila opredeljena po panogah ter z opisom storitev oziroma ponudbe.

Pristojno ministrstvo skladno z 42. členom Zakon o socialnem podjetništvu (Uradni list RS, št. 20/11, 90/14 – ZDU-11 in 13/18) vodi evidenco socialnih podjetij, ki je javna in dostopna na <https://podatki.gov.si/dataset/evidenca-socialnih-podjetij>.

Socialna podjetja so poleg obveznih zahtev, ki jih določa omenjeni člen, v evidenci opredeljena tudi glede na občine in regije, kjer imajo sedež ter glavno dejavnost posameznega socialnega podjetja. Ker imajo števila socialna podjetja poleg glavnih dejavnosti tudi po več deset registriranih drugih dejavnosti, bi navajanje le-teh vodilo nepreglednost evidence.

Vaš predlog je lahko tako predmet ponudbe podpornega okolja za socialno podjetništvo in bo upoštevan v razmisleku pri pripravi ukrepov za izvajanje strategije razvoja socialne ekonomije.

2. V pobudi predlagate pristojnemu ministrstvu povezovanje socialnih podjetij po regijah ter podrejeno po lokalnih skupnostih.

Z namenom povezovanja socialnih podjetij na regijski ravni je pristojno ministrstvo objavilo javni razpis za krepitev podpornega okolja za socialne podjetja v letu 2021. Ena od obveznih aktivnosti izbranih operacij na nivoju kohezijskih regij, ki pokrivajo tudi vse statistične regije, je povezovanje lokalnega okolja, socialnih podjetij in drugih relevantnih deležnikov.

Pri tem je potrebno dodati, da so socialna podjetja regijsko zelo različno razpršena, tako so na primer v Primorsko-notranjski statistični regiji zgolj 4 registrirana socialna podjetja, v Zasavski 5, medtem ko jih je največ v Podravske regiji, 66 (podatki na dan 31. 12. 2021). Zato je način povezovanja potrebno smotno prilagoditi specifikam lokalnega okolja. Glede na nizko število registriranih socialnih podjetij v nekaterih regijah, jih na lokalni ravni oziroma v nekaterih občinah sploh ni. Promocija socialnega podjetništva in socialne ekonomije (tudi) na lokalni ravni bo predvidoma predmet razprave v sklopu priprave strategije razvoja socialne ekonomije, saj to aktivnost opredeljuje že sam Zakon o socialnem podjetništvu.

3. V pobudi predlagate subvencioniranje zaposlitev oziroma profesionalizacijo zaposlenih v socialnih podjetjih.

Tovrstni ukrepi se že izvajajo v sklopu ukrepov tako Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologij (npr. Mentorske sheme za socialne podjetja) ter Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (npr. program Učnih delavnic) oziroma drugih resornih ministrstev, ki izvajajo ukrepe glede na izbrano pravnoorganizacijsko obliko socialnih podjetij, in sicer so namenjeni profesionalizaciji zaposlenih oziroma povečanju socialne vključenosti. Hkrati so sorodni ukrepi načrtovani tudi v sklopu nove finančne perspektive oziroma ukrepov financiranih iz evropskih skladov. Ukrepi za spodbujanje zaposlovanja (brezposelnih oseb) v socialnih podjetjih bodo

predvidoma tudi predmet programa ukrepov za izvajanje strategije za razvoj socialne ekonomije, ki jih predvideva Zakon o socialnem podjetništvu.

V zvezi z zaposlovanjem oseb, ki jim je Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje z odločbo prizna status nezaposljive osebe, pa pojasnjujemo, da ne morejo biti zaposljive niti v socialnih podjetjih. Sicer pa Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2, 98/14 in 18/21), katerega namen je povečati zaposljivost invalidov in vzpostaviti pogoje za njihovo enakovredno udeležbo na trgu dela z odstranjevanjem ovir in ustvarjanjem enakih možnosti, omogoča invalidom, ki niso zaposljivi, možnost vključitve v programe socialne vključenosti, ki so namenjeni podpori in ohranjanju invalidovih sposobnosti.

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov nadalje vsebuje tudi pravico do storitev zaposlitvene rehabilitacije s ciljem, da se invalid usposobi za ustrezno delo, se zaposli, zaposlitev zadrži in v njej napreduje ali spremeni svojo poklicno kariero. Za spodbujanje zaposlovanja invalidov in ohranjanje delovnih mest za invalide pa Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov predpisuje tudi konkretne finančne vzpodbude:

- nagrada za preseganje kvote,
- oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlenih invalidov,
- subvencije plač invalidom,
- plačilo stroškov prilagoditve delovnega mesta in sredstev za delo,
- plačilo stroškov storitev v podpornem zaposlovanju.

Poleg navedenega Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake še dodatno financira delovanje zaposlitvenih centrov, ki zaposlujejo najtežje invalide z odločbo o zaščitni zaposlitvi.

4. V pobudi predlagate spremembo Zakona o socialnem podjetništvu v delu, ki se nanaša na delitev dobička ter znižanje davka na dobiček za socialna podjetja na 0%.

Sprememba Zakona o socialnem podjetništvu v tej fazi ni predvidena. Delovanje socialnih podjetij po načelu nepridobitnosti in neprofitnosti oziroma načelu, ki določa, da namen ustanovitve ni izključno pridobivanje dobička ter zaveza, da premoženje in presežke prihodkov nad odhodki vlagajo v svojo dejavnost ter prepoved delitve presežkov prihodkov nad odhodki so načela, ki konstituirajo samo sfero socialnega podjetništva in socialne ekonomije in so opredeljena v 3. členu omenjenega zakona. To načelo je sprejeto kot eno ključnih tudi na mednarodni ravni, npr. v sklopu Akcijskega načrta za solidarnostno gospodarstvo Evropske komisije.

Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 s spremembami - ZDDV-1, v nadaljevanju: ZDDV-1) omogoča uporabo nižje stopnje DDV (ne pa tudi ničelne stopnje DDV) pri storitvah popravil (rabljenih) izdelkov, in sicer pri storitvah manjšega popravila koles, čevljev in usnjenih izdelkov, oblačil in gospodinjskega perila (vključno s krpanjem in predelavo). S spremembo direktive o DDV (Direktiva Sveta 2022/542) je bila dodana možnost, da države članice EU uvedejo znižano stopnjo DDV tudi za popravila gospodinjskih aparatov. V okviru načrtovane davčne reforme se bo preučila možnost prilagoditve ureditve na področju manjših popravil. Ne glede na to pa uvedba nižje stopnje za popravila pohištva in dežnikov tudi po spremembi Direktive o DDV ni možna.

Uvedba nižje stopnje oziroma oprostitev DDV pri prodaji izdelkov iz druge roke po Direktivi o DDV ni predvidena in je Slovenija ne more uvesti, še posebej ne selektivno samo za določene subjekte tj. socialna podjetja. Ob tem je potrebno poudariti, da ZDDV-1 v 94. členu predvideva splošno oprostitev obračunavanja DDV v okviru posebne ureditve za male davčne zavezance. Ta ureditev

je primerna za podjetja, zavode in podjetnike, ki nimajo več kot 50.000,00 evrov letnega obdavčljivega prometa in ob nabavi oziroma donacijah blaga brez možnosti odbitka DDV omogoča dobavo blaga brez obračunanega DDV, ob nizkih vrednostih tega blaga pa ni verjetno, da bi preseгла omejitev vrednosti prometa, ki je predviden za male davčne zavezance.

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju: ZDDPO-2) je sistemski davčni zakon, ki obdavčuje dohodke pravnih oseb. Torej so po navedenem zakonu zavezanci za davek od dohodkov tudi socialna podjetja. ZDDPO-2 ne določa posebne ureditve oziroma nima posebnih določb za socialna podjetja. Davčna obravnava po ZDDPO-2 v pravilu sledi oziroma je določena glede na pravnoorganizacijsko obliko zavezanca. Tako so gospodarske družbe in zadruga obdavčene za vse svoje dohodke, medtem ko so ti. nepridobitne organizacije – kot so društva, zavodi, ustanove obdavčeni od dohodkov iz opravljanja pridobitne dejavnosti. Pridobitno in nepridobitno dejavnost opredeljuje poseben pravilnik.

Glede na navedeno in upošteva, da je socialno podjetje lahko društvo, zavod, ustanova, gospodarska družba, zadruga itd., se po ZDDPO-2 obravnava po določbah, ki veljajo za konkretno pravnoorganizacijsko obliko. Torej, socialno podjetje – gospodarska družba je obdavčeno od vseh svojih dohodkov, socialno podjetje – društvo pa le od dohodkov iz opravljanja pridobitne dejavnosti. Pri tem je potrebno dodati, da tudi primerjalno države članice EU davčno obravnavajo tovrstne subjekte glede na dejavnost ali glede na pravno obliko. Osnova za davek od dohodkov pravnih oseb je razlika med davčnimi prihodki in odhodki, torej pozitivna razlika/dobiček. Če te razlike ni/ni dobička, posledično tako ni tudi davka.

Ne glede na to lahko vsa socialna podjetja uveljavljajo vse ugodnosti in olajšave, ki jih določa ZDDPO-2, teh ni malo ter so izdatne. To so npr. olajšava za zaposlovanje, olajšava za zaposlovanje invalidov, olajšava za investiranje v opremo, olajšava za vlaganja v raziskave in razvoj, olajšava za vlaganja v digitalni in zeleni prehod, olajšava za donacije, ukrep prenašanja davčne izgube naprej.

Ministrstvo za finance sicer redno analizira podane pobude in na osnovi analiz le-teh presodi, ali so potrebne oziroma možne njihove spremembe ali dopolnitve, tudi v povezavi s širšimi spremembami davčnega sistema. Enako bodo storili tudi z vašo pobudo, ki so jo prejeli v sklopu 2. seje Sveta za socialno ekonomijo.

5. V pobudi predlagate nižjo ozirom znižano stopnjo davka na dodano vrednost pri nakupu in nadaljnji prodaji rabljenih predmetov.

Odgovor sveta je pojasnjen pod točko 4 tega dopisa.

6. Predlagate spremembe v sistemu financiranja rasti in razvoja socialnih podjetij, in sicer predlagate javno sofinanciranje večjih vrednosti.

Resorno ministrstvo v letih 2023 in 2024 načrtuje ukrep za spodbujanje projektov razvoja socialne ekonomije in zadružništva, pri čemer bo predvideno javno sofinanciranje do 300.000,00 EUR za projekte z več partnerji.

Lep pozdrav.

Pripravila:
mag. Urška Bitenc
sekretarka sveta

Matjaž Han
predsednik sveta

